

Leerlijn VN

Lesbrief groep 3-4

Vriendschap en Ruzie

Vriendschap en Ruzie - Inhoud

Leerdoelen	• De leerling kan uitleggen wat vriendschap en ruzie betekent. • De leerling kan mogelijke oorzaken van ruzies benoemen. • De leerling kan uitleggen hoe ruzies voorkomen, dan wel opgelost kunnen worden. • De leerling kan uitleggen hoe je je voelt tijdens een ruzie en als een ruzie is opgelost.
Vorbereiding	Een wereldkaart. Hiervoor kun je de wereldkaart gebruiken behorende bij deze les (zie PowerPoint).
Tijd	Deze les duurt ruim 1,5 uur en bestaat uit twee delen. Daarom kun je deze les indien gewenst opsplitsen in 2 lessen.
Boekentip!	Eventueel kun je tijdens deze les of op een later moment een boek voorlezen dat past bij dit thema. Denk bijvoorbeeld aan: “Dikke maatjes” van Maria van Donkelaar “Soms is er ruzie” van Dagmar Geisler “Mag ik meedoen?” van John Kelly’ “Zijn we weer vriendjes” van Katja Reider “Kikker en de vreemdeling” van Max Velthuijs “Vriendjes” van Mies van Hout “Allemaal vriendjes” van Marianne Busser en Ron Schröder

Onderwijsleergesprek (20 min)

Toon de twee afzonderlijke woordwebben (pagina 4 en 5) van vriendschap en ruzie op het (digi)bord. Waar denken leerlingen aan als ze deze woorden zien? Wat weten leerlingen hierover te vertellen?

Optioneel: Probeer eventueel het verschil tussen ruzie en pesten helder te krijgen. Je kunt daarbij kort terugblikken op de week tegen pesten (21 t/m 25 september 2020). Ruzie heeft iedereen wel eens, het hoort bij het opgroeien. Dan heeft die eens ruzie en dan die. Bij een ruzie zijn de betreffende personen gelijkwaardig en een ruzie wordt normaliter weer opgelost door het uit te praten. Pesten daarentegen gebeurt heel vaak waarbij altijd dezelfde persoon het slachtoffer is. Dit slachtoffer heeft duidelijk minder "macht" dan degenen die pesten. Pesten wordt soms niet of pas na heel lange tijd opgelost.

Laat enkele leerlingen voorbeelden geven van vriendschap en ruzie die zij zelf hebben meegemaakt. Naar aanleiding van deze voorbeelden stel je de volgende vragen:

- Als je vrienden bent, kun je dan nooit ruzie krijgen?
- Denken jullie dat er alleen hier in je eigen omgeving (soms) wordt geruzied of zal dat op andere plekken ook gebeuren?
- Waar kan dit nog meer gebeuren? *Andere scholen, andere gebieden in Nederland, maar ook in andere landen.*
- Maken alleen kinderen ruzie? *Nee, ook volwassenen.*
- Waarom maken kinderen of volwassenen ruzie?
- Hoe kun je een ruzie oplossen? *Je moet er met elkaar over praten; wat is er misgegaan en hoe kunnen we dat een volgende keer anders of beter doen?*
- Kun je ook zorgen dat er geen ruzies meer ontstaan? *Maak leerlingen ook duidelijk dat ruzie maken soms helemaal niet erg is. Je leert er ook van om voor jezelf op te komen. Belangrijk is wel dat je een ruzie weer samen oplost.*

Verwerkingsopdracht 1 (20 min)

Leerlingen maken opdracht 1 van het werkblad waarbij zij terugblikken op een ruzie die zij ooit hebben gehad. Help leerlingen eventueel als zij niet meteen een ruzie kunnen terughalen. Het kan ook om iets kleins gaan waarover ze onenigheid hebben gehad, bijvoorbeeld met hun broer(tje) of zus(je). Doel van deze opdracht is dat leerlingen kunnen beschrijven hoe zij zich voelden tijdens de ruzie en toen de ruzie was opgelost. Bespreek deze opdracht kort na. Belangrijk aandachtspunt daarbij is ook dat leerlingen proberen uit te leggen wat zij hebben gedaan om de ruzie op te lossen.

Onderwijsleergesprek en verwerkingsopdracht 2 (20 min)

Geef aan dat jullie het (de vorige les) al uitgebreid over ruzie hebben gehad. Toon vervolgens de afbeeldingen van de bom, de soldaat en het geweer (laatste pagina) op het (digi)bord en stel de volgende vragen:

- Wat zien jullie hier?
- Wat heeft dit met ruzie te maken?
- Als leerlingen het woord "oorlog" niet zelf noemen, vertel jezelf dat dit met oorlog heeft te maken.
- Wat is dat eigenlijk oorlog? *Soms zijn er hele grote groepen mensen die het niet met elkaar eens zijn en die een hele lange tijd enorme ruzie maken. Ze hebben dan bijvoorbeeld ruzie over wie de baas mag zijn van een stuk land. Dan komen er twee groepen mensen tegenover elkaar te staan die vechten. Dat noemen we oorlog. Soms hebben twee verschillende landen oorlog, maar soms hebben ook verschillende groepen binnen een land oorlog.*
- Hebben jullie op het nieuws wel eens iets gezien of gehoord over oorlog? Wat heb je daarover gehoord of gezien?
- Toon de wereldkaart (zie PowerPoint) en laat leerlingen zien waar vaak oorlog is.
- Denken jullie dat oorlogen ooit over gaan?
- We hebben (de vorige keer) al bedacht hoe we ruzies kunnen oplossen of soms kunnen voorkomen. Hebben jullie nu ook ideeën hoe we oorlogen kunnen oplossen of voorkomen? Laat leerlingen hier in tweetallen of groepjes over nadenken en laat ze hun ideeën opschrijven bij opdracht 2 van het werkblad. Je kunt er ook voor kiezen om deze opdracht klassikaal te doen, vooral als het voor leerlingen nog moeilijk is om zelf hun ideeën op te schrijven.

Verwerkingsopdracht 3 (30 min)

Leerlingen maken alleen of in tweetallen opdracht 3 van het werkblad. Bedoeling is dat zij een tekening over vriendschap en/of ruzie maken, of dat ze een versje, liedje of verhaal over vriendschap en/of ruzie schrijven.

Colofon

De Leerlijn VN is een project van Komvoor | Educatieve projecten in samenwerking met het Vredespaleis.

Concept: Ellen Peters & Willemijn Zwart

Projectleiding: Willemijn Zwart

Educatief ontwerp en teksten: Marieke ten Berge

Aansluiting Vredespaleis: Christien Uringa

Vormgeving en illustratie: Andra Nijman

Publicatie: september 2020, Komvoor BV.

© Komvoor | Educatieve projecten, november 2020. Rechten voorbehouden.

VREDESPALEIS

komvoor
EDUCatieve PROJECTEN

